

τι τῆ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία κηρύττω, καὶ πρὸς σε νῦν γέγρα-
μα, τὸ ἀντίγραφον τούτου περ' ἐμαυτοῦ κατασχών. καὶ
ἀξιῶ τὸ ἀντίτυπόν σε τούτου τῆ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους
ἐπιστολῆ ἐγγράψαι. ἵνα μὴ τινες τῶν ἀκριβῶς μὴ εἰδόντων
ἡμᾶς, κακίους τοῖς ὑπ' αὐτῶν γραφεῖσι προσέχοντες,
ἀπατηθῶσιν. ἔρρωσθε. πεπλήρωται.

EPISTOLA SYNODI SARDICENSIS AD JULIUM URBIS ROMÆ EPISCOPUM (2).

(*Const. p. 395.*)

SARDICENSIS SYNODUS DE REBUS A SE GESTIS JULIUM CERTIOREM FACIT.

I. Quod semper credidimus, etiam nunc senti-
mus: experientia enim probat et confirmat quæ
quisque auditione audivit. Verum est enim quod
beatissimus magister gentium Paulus apostolus de
se locutus est (3), quamquam utique quia in ipso Do-
minus Christus habitavit, dubitari non possit, Spi-
ritum (4) per animum ejus locutum, et organum
corporis personasse. Et tu itaque, dilectissime
frater, corpore separatus, mente concordii ac vo-
luntate adfuisti: et honesta fuit et necessaria
excusatio absentiae, ne aut lupi schismatici furtum
facerent et raperent per insidias, aut canes hæretici
rabido furore excitati (*Colb. mss. excitati*); insani
oblatrarent, aut certe serpens diabolus blasphemio-
rum (5) venenum effunderet. Hoc enim optimum
et valde congruentissimum esse videbitur, si ad ca-
put, id est ad Petri apostoli sedem, de singulis qui-
busque provinciis Domini referant sacerdotes.

II. Quoniam ergo universa, quæ gesta sunt, quæ
acta, quæ constituta, et chartæ continent, et vivæ
voces carissimorum fratrum et compresbyterorum no-
strorum Archidami et Philoxeni (6), et carissimi filii
nostri Leonis diaconi verissime et fideliter exponere

eam: adeoque Marcellus ex iis fuisse videtur, qui
Lucæ Evangelium Paulo adscriberent, de quibus
Hieronymus lib. de Script. eccl. c. 17, scribit: *Qui-
dam suspicantur, quotiescumque in epistolis suis Pau-
lus dicit, juxta Evangelium meum, de Lucæ significare
volumine. Inferius tamen ipsius Lucæ nomine illud
citat.*

(1) Ab arianis videlicet, quorum doctrinam epistolæ
seu libelli hujus initio arguit, nominatimque ab Eu-
sebio, cujus exstant quinque adversus Marcellum
libri; vel etiam ab Acacio, ex cujus opere adversus
eundem Marcellum Epiphanius hæc. 72, n. 6, et
seq. quedam fragmenta exscribit.

(2) Ex Hilarii fragmentis huc revocatur. Reperitur
quoque in veteribus quibusdam canonum collectio-
nibus. De integro hanc recognovimus ad duos Col-
bertinæ bibliothecæ codices, quorum unus annos
circiter 800, præ se fert, alter hoc etiam antiquior
majusculis litteris Langobardicis est exaratus. Nico-
lao I ignota non fuit.

(3) Hæc Pauli verba II Cor. xiii, 3: *An experi-
mentum quaritis ejus, qui in me loquitur Christus*,
Baronius in textum revocare non dubitavit: sed
cum neque in archetypo Pithœano, neque in mss.
Colb. exstant, ab his etiam abstinendum censuimus.

(4) Ita Baron. cum mss. Colb. At codex Pith. *Spi-
ritum sanctum.*

(5) Baron. *blasphemiarum*. renitentibus mss. in
quibus exstat *blasphemiorum*, quod *blasphemorum*
loco etiam alibi occurrit. Hic porro carpitur triplex
hominum perditorum classis, schismaticorum scilicet,
hæreticorum, et blasphemorum. Quocirca minus
recte substitutum est *blasphemiarum*.

(6) Pith. ms. *Filoseni*. Verius duo Colb. *Filoxeni*.

A Dei prædico, tum ad te modo perscripsi, ejus exem-
plar penes me retinens. Et rogo ut ejus exemplum
tuis ad episcopos litteris adtexas: ne qui eorum,
quibus probe noti non sumus, iis quæ ab illis (1)
scripta sunt fidem adjungentes, in errorem inducan-
tur. Valet. Explicit.

poterunt, pene supervacuum videatur eadem his in-
serere litteris (7). Patuit apud omnes, qui convene-
runt, ex partibus Orientis qui se appellant episco-
pos (quamquam sint ex his certi auctores (8)), quo-
rum sacrilegas mentes Ariana hæresis pestifero tin-
xit veneno, diu tergiversatos propter diffidentiam
ad judicium venire noluisse, tuamque et nostram
reprehendisse communionem, quæ nullam habebat
culpam: quia non solum octoginta episcopis (9) tes-
tantibus de innocentia Athanasii pariter credidimus;
sed et conventi per presbyteros tuos et per episto-
lam, ad synodum (10), quæ futura erat in urbe Roma,
venire noluerunt. Et satis erat iniquum, illis con-
temnentibus, tot sacerdotibus testimonium perhi-
bentibus, Marcello et Athanasio denegare societatem.

III. Tria fuerunt quæ tractanda erant. Nam et ipsi
religiosissimi imperatores permiserunt, ut de inte-
gro universa (11) discussa disputarentur, et ante
omnia de sancta fide et de integritate veritatis, quam
violaverunt. Secunda de personis quas (12) dicebant
Non alius is videtur Philoxenus presbyter ab eo,
quem Julius epist. 4, n. 1, una cum Elpidio in Orien-
tem anno 341, misisse se memorat, ut episcopos ad
synodum vocaret.

(7) Duo mss. Colb. *inferre litteris: quæ potuit.*

(8) Hi Ariani sectæ auctores nominatim recensentur
in alia ejusdem synodi epistola ad universas ec-
clesias apud Hilarium fragm. ii, n. 7.

(9) Qui scilicet ex Ægypto ad ipsamet Julium srip-
serant, ut habet altera epistola synodica ad universas
ecclesias apud Hilarium fragm. ii, n. 7, et quorum lit-
teras Athanasius apolog. contra Arian. n. 3, exscribit.

(10) In mss. Colb. *a synodo*. In Pith. *et synodo*.
Verius apud Hilarium ac Baron. *ad synodum*, ad
quam scilicet Julius anno 341, Orientales per Elpi-
dium et Philoxenum vocavit, quæque anno 342,
præfuito tempore habita est, et ex qua Julius su-
periores epist. 4, ut in ea declaratur n. 8, scripsit.

(11) Hoc est, ea omnia quæ in concilio Tyrio ac
deinceps acta fuerant. Nam ut hæc de Nicænis
etiam decretis dicta esse intelligamus, nulla ratio si-
nit. Immo hunc intellectum prorsus removet quod
Athanasius tomo ad Antiochenos n. 5, narrat in
hunc modum: « Quamvis nonnulli postularint ut
quædam de fide scriberentur, quasi aliquid Nicæne
synodo deesset, atque id obtinere temere conati fue-
rint, synodus tamen Sardicæ coacta rem indigne
tulit, sancivitque ut nullum ultra de fide ederet
rescriptum, sed sufficeret fides a patribus Nicææ
promulgata, quippe quæ in nullo deficeret, sed plena
pietatis esset. » Hinc falsi arguit ac rejiciendam mo-
net tabellam, quam nonnulli quasi in Sardicensi sy-
nodo de fide compositam jacitabant. Longe autem
audaciores exstissent hæretici illi, si se ipsorum
etiam imperatorum auctoritate fultos, ipso concilio
non refragante, intellexissent.

(12) Unus e mss. Colb. *quos dicebant esse dejectos*.
Postremi hujus verbi loco male præfert Baron. *de-
lectas*. Quippe personæ illæ dejectæ, de quibus Sar-

esse dejectos, de iniquo iudicio, vel si potuissent probare, justa fieret confirmatio. Tertia vero quaestio, quae vere quaestio appellanda est, quod graves et acerbas injurias, intolerabiles etiam et nefarias contumelias ecclesiis fecissent, cum raperent episcopos, presbyteros, diaconos, et omnes clericos in exilium mitterent, ad deserta loca transducerent, fame, siti, nuditate et egestate necarent; alios clausos carere et squalore et putore conficerent (1), nonnullos ferreis vinculis, ita ut cervicibus eis arctissimis vinculis strangularentur. Denique ex ipsis quidam vincti in eadem injusta defecerunt poena: quorum ambigi non potest martyrio gloriosam mortem existisse. Adhuc quoque audent quosdam retinere: nec ulla causa fuit criminis, nisi quod repugnarent et clamarent, quod exsecrarentur Arianam et Eusebianam haeresim, et nollent habere cum talibus communionem. Qui autem in saeculo servire maluerunt (*quam in Ecclesia*) prodesse (2), et qui ante fuerant dejecti, non solum recepti sunt, sed etiam ad clericalem dignitatem promoti, et acceperunt (3) praemium falsitatis.

IV. Quid autem de impiis et de imperitis adolescentibus Ursacio et Valente statutum sit, accipe, beatissime frater. Quia manifestum erat, hos (4) non cessare adulterinae doctrinae lethalia semina spargere, et quod Valens relicta ecclesia ecclesiam aliam invadere voluisset, et eo tempore quo seditionem commovit, unus ex fratribus nostris, qui fugere non potuit, Viator obrutus et conculcatus in eadem Aquileiensi civitate die tertia defecit: causa utique mortis fuit Valens, qui perturbavit, qui sollicitavit. Sed ea (5) quae beatissimis Augustis significavimus, cum legeritis; facile pervidebitis nihil nos praetermisisse, quantum ratio patiebatur, et ne molesta dice actum est, infra n. 5, sicut et in synodica epistola ad universas ecclesias apud Hilarium fragm. II, n. 8, nominantur Athanasius Alexandriae, Marcellus Ancyrae et Asclepas Gazae episcopi. Ante subnexa verba, de iniquo iudicio, supplendum ut.

(1) In mss. Colb. desideratur, *alios clausos carcere et squalore et putore conficerent*. Tum post verba, *nonnullos ferreis vinculis*, supplendum *stringerent* aut aliud huiusmodi verbum. In epistola synodica ad univ. eccl., n. 5, synodo interfuisse memorantur episcopi, quorum alter ferrum et catenas praeferebat, quas per eos cervicibus suis portaverat.

(2) Baron. *iis autem qui secum sentire maluerunt, prodesse*. Et qui, etc. nullo suffragante ms. Unus ms. Colb. *quia ut in saeculo; alter, qui autem in saeculo*: deinde uterque, *servire maluerunt, pro deesse*. *Ec qui*, etc. Pith. *qui aut saeculo servire maluerunt, prodesse*. Ex his lectionibus, si suppleatur *quam in Ecclesia ante prodesse*, integra habebitur sententia ad concilii mentem satis accommodata, qua expostulet, quod qui saeculo potius quam Ecclesiae militare elegerant, ad clericalem dignitatem promoti sint; his autem verbis Ischyram notari, sequens nota patefaciet.

(3) In epistola ad universas ecclesias, n. 5, scilicet: *Falsitatis praemium eidem Scyro* (hoc est Ischyrae) *honorem episcopalem dederunt, nomini qui neque presbyter, neque clericus quidem fuit*. Haec etiam in re et aliis superior Julii epistola I, n. 12, coarguit Ischyrae mendacia.

(4) Unus codex Colb. *eum*, pro *hos*.

(5) Non exstat haec epistola.

A esset longa narratio, qui fecissent (6) et quae commisissent, insinuavimus.

V. Tua autem excellens prudentia disponere debet ut per tua scripta qui in Sicilia, qui in Sardinia et in Italia sunt fratres nostri, quae acta sunt et quae definita cognoscant; et ne ignorantes eorum accipiant litteras communicatorias, id est epistolia (7), quos justa sententia degradavit. Perseverant autem Marcellus, Athanasius et Asclepius in nostra communione: quia obesse eis non poterit (8) iniquum iudicium, et fuga, et tergiversatio eorum, qui ad iudicium omnium episcoporum, qui convenimus, venire noluerunt. Caetera, sicuti superius commemoravimus, plena relatio fratrum, quos sincera charitas tua misit, unanimiorem tuam perdocebit. Eorum autem nomina, qui pro facinoribus suis dejecti sunt, subijcere curavimus: ut sciret eximia gravitas tua, qui essent communione privati. Ut ante praelocuti sumus, omnes fratres et coepiscopos nostros litteris tuis admonere digneris, ne epistolia, id est litteras communicatorias eorum accipiant.

NOMINA HAERETICORUM (9).

Acacius a Caesarea. Ursacius a Singiduno. Menophantus ab Epheso. Valens a Mursa. Georgius a Laodicea. Narcissus ab Hieropoli. Stephanus ab Antiochia.

EADEM EPISTOLA EX HILARIO.

(*Conc. t. II, col. 660, ed. Lab.*)

Quod semper credidimus, etiam nunc sentimus: experientia enim probat et confirmat, quae quisque auditione audivit. Verum est enim quod beatissimus magister Gentium Paulus apostolus de se locutus est: *Ad experimentum quaeritis ejus qui in me loquitur Christus* (II Cor. XIII)? Quamquam utique, quia in ipso Dominus Christus habitavit, dubitari non possit Spiritum sanctum per animum ejus locutum, et organum corporis personasse. Et tu itaque, dilectissime frater, corpore separatus, mente concordiae voluntate adfuiti (mente, concordia, voluntate, ex *codd. mss. Fossatensi et Aniciensi*): et honesta fuit et necessaria excusatio absentiae, ne aut lupi schismatici furtum facerent et raperent per insidias, aut canes haeretici rabido furore exciti, insani oblatrarent, aut certe serpens diabolus blasphemiarum venenum effunderet. Hoc enim optimum et valde congruentissimum esse videbitur, si ad caput, id est, ad Petri apostoli sedem de singulis quibusque provinciis Domini referant sacerdotes. Quoniam ergo universa quae gesta sunt, quae acta, quae constituta, et charta continent, et viva voces charissimorum fratrum et

(6) Duo mss. Colb. cum Baron. *quae fecissent*. Tum Baron. *omittit et quae commisissent*.

(7) Idem mss. hic *epistolalia*, sed infra *epistolalia* retinent.

(8) In iisdem mss. *non poterat*. Hic notantur qui Philippopolim secesserunt.

(9) Horum haereticorum nomina alio ordine recensentur apud Hilarium ex ms. Pith. fragm. II, n. 14. alio in epistola synodi ad universas ecclesias ibid. n. 7, alio in mss. Colb. quos nunc sequimur, ut ex eo ordine, cum constans non sit, confici nihil posse cuique compertum sit.